Hart voor Texel

VVD Texel

TEXELS BELANG

REALISTISCH VOORUIT

Coalitieakkoord
van Hart voor Texel,
VVD en Texels Belang

2026 – 2030

INHOUDSOPGAVE

3 Inleiding

4 Wonen

6 Economie

10 Ruimtelijke ontwikkeling, recreatie en natuur

11 Mobiliteit en bereikbaarheid

12 Energie en duurzaamheid

14 Samenleving en sociale basis

17 Bestuur, organisatie en communicatie

18 Financiën

19 Veiligheid, asiel en weerbaarheid

21 Regionale samenwerking

INLEIDING

Op Texel weten we wat samenleven betekent. We delen niet alleen een eiland, maar ook de verantwoordelijkheid ervoor. Voor de dorpen en het landschap, voor de voorzieningen, voor onze gasten, voor elkaar en voor de generaties die na ons komen. Juist dat besef van verbondenheid maakt Texel sterk en geeft vertrouwen voor de toekomst.

Na de verkiezingen van maart 2026 hebben Hart voor Texel, VVD Texel en Texels Belang elkaar gevonden in een gezamenlijke ambitie: werken aan een sterk, veerkrachtig en toekomstbestendig Texel. Een eiland waar mensen prettig kunnen wonen, werken, leven en recreëren. Nu en later. Met dit akkoord geven we richting aan die toekomst. Dat is nodig, want de uitdagingen voor ons eiland zijn groot en vaak complex. De omstandigheden veranderen snel. Eenvoudige oplossingen zijn er vaak niet. Dat vraagt om realisme in wat kan en moet. De komende jaren zijn duidelijke keuzes, samenwerking en daadkracht nodig. Die verantwoordelijkheid nemen wij graag. Texel is een sterk eiland, met betrokken inwoners, verenigingen, ondernemers en maatschappelijke organisaties, die samen de kracht van onze gemeenschap vormen. Dat willen we behouden en versterken. Bij het opstellen van dit akkoord hebben we naar hen geluisterd. In gesprekken hebben zij gedeeld wat zij belangrijk vinden voor Texel en voor de toekomst.

Wij vinden het belangrijk dat dit akkoord niet alleen van coalitiepartijen is, maar wordt gedragen door de raad en de hele Texelse samenleving. In de uitvoering van het akkoord zoeken we binnen de raad naar constructieve samenwerkingen. Niet ieder voor zich, maar gezamenlijk, met begrip voor verschillende belangen en met oog voor wat ons bindt. Dit akkoord is ambitieus, maar ook realistisch. Het geeft richting op hoofdlijnen; niet alles ligt vast. Bewust laten we ruimte om samen keuzes te kunnen maken wanneer omstandigheden veranderen of nieuwe inzichten ontstaan. Vertrouwen, openheid, betrokkenheid en creativiteit zijn daarbij onmisbaar. Want we hebben maar één eiland. Met enorme kansen, een sterke gemeenschap en een unieke natuur en cultuur. Maar ook een eiland waar we zuinig op moeten zijn. De ruimte is niet onbeperkt. Wat we vandaag besluiten, heeft gevolgen voor de generaties na ons. Daarom kiezen we voor een bestuur dat verder kijkt dan morgen. Met lange termijnvisies, maar ook met de openheid en flexibiliteit om onderweg met elkaar in gesprek te blijven over wat nodig is.

Dit is niet alleen een akkoord van drie partijen, **maar vooral een akkoord vóór en mét Texel**: realistisch in de keuzes die we maken, eensgezind in de aanpak en gericht op een toekomst waarmee het eiland vooruit kan.

WONEN

Bouwen naar behoefte

Iedere Texelaar moet de kans hebben om passend en betaalbaar te wonen. Dat is nu niet vanzelfsprekend. Jongeren vinden moeilijk een woning, jonge gezinnen komen lastig aan een passende plek en veel senioren blijven wonen in grote gezinswoningen omdat een goed alternatief ontbreekt. Daardoor stokt de doorstroming. Wij kiezen daarom niet voor bouwen om het bouwen, maar voor bouwen naar behoefte. Texel heeft vooral woningen nodig die beweging brengen in de woningmarkt.

***Dat betekent*:**

- **Meer levensloopbestendige woningen voor senioren.**
- **Betaalbare koopwoningen voor jongeren.**
- **Passende huisvesting voor mensen die op Texel werken.**

Sociale huur blijft belangrijk voor inwoners die niet kunnen kopen, maar percentages mogen geen doel op zich worden. We willen goed blijven kijken naar de werkelijke behoefte. Door meer betaalbare koop en passende vrije sectorhuur mogelijk te maken, houden we sociale huur beschikbaar voor wie dat echt nodig heeft. Voor jongeren en starters kijken we nadrukkelijk naar betaalbare koop. We willen Texelaars helpen om een eerste stap op de woningmarkt te zetten. Daarbij hoort dat we betaalbaarheid niet alleen bij de start regelen, maar ook kijken hoe woningen langer beschikbaar blijven voor de doelgroep waarvoor ze zijn bedoeld.

Meer doorstroming

De komende jaren willen we de doorstroming op gang brengen. Dat doen we door in en rond de dorpen meer ruime, levensloopbestendige woningen te realiseren. Geen te kleine appartementen die in de praktijk niet aansluiten bij de behoefte, maar woningen met voldoende ruimte, comfort en minimaal twee slaapkamers. Dan kunnen senioren kleiner gaan wonen zonder aan kwaliteit van leven in te boeten. Dat maakt grotere woningen vrij voor jonge gezinnen. Met ontwikkelaars maken we afspraken over woningtypen, doelgroepen en doorstroming, zodat nieuwbouw daadwerkelijk bijdraagt aan de Texelse woonopgave.

Waar dat nodig is gebruikt de gemeente actief grondbeleid, om meer te kunnen sturen op betaalbaarheid, woningtype en doelgroep. Grondpositie is geen doel op zich, maar kan wel helpen om te voorkomen dat de markt alleen bepaalt wat er wordt gebouwd. Zo houden we beter grip op de vraag voor wie we bouwen en onder welke voorwaarden woningen beschikbaar komen. We kijken ook naar ondersteuning bij verhuizen en nieuwe woonvormen. Woonzorgcoaches, mantelzorgwoningen, vergunningsvrije kangoeroewoningen, woningen splitsen en meergeneratiewonen kunnen helpen om senioren langer zelfstandig en dichtbij familie of buren te laten wonen. Wonen voor ouderen bekijken we dorpsgericht, met oog voor zorg, ontmoeting, bereikbaarheid en mantelzorg.

WONEN

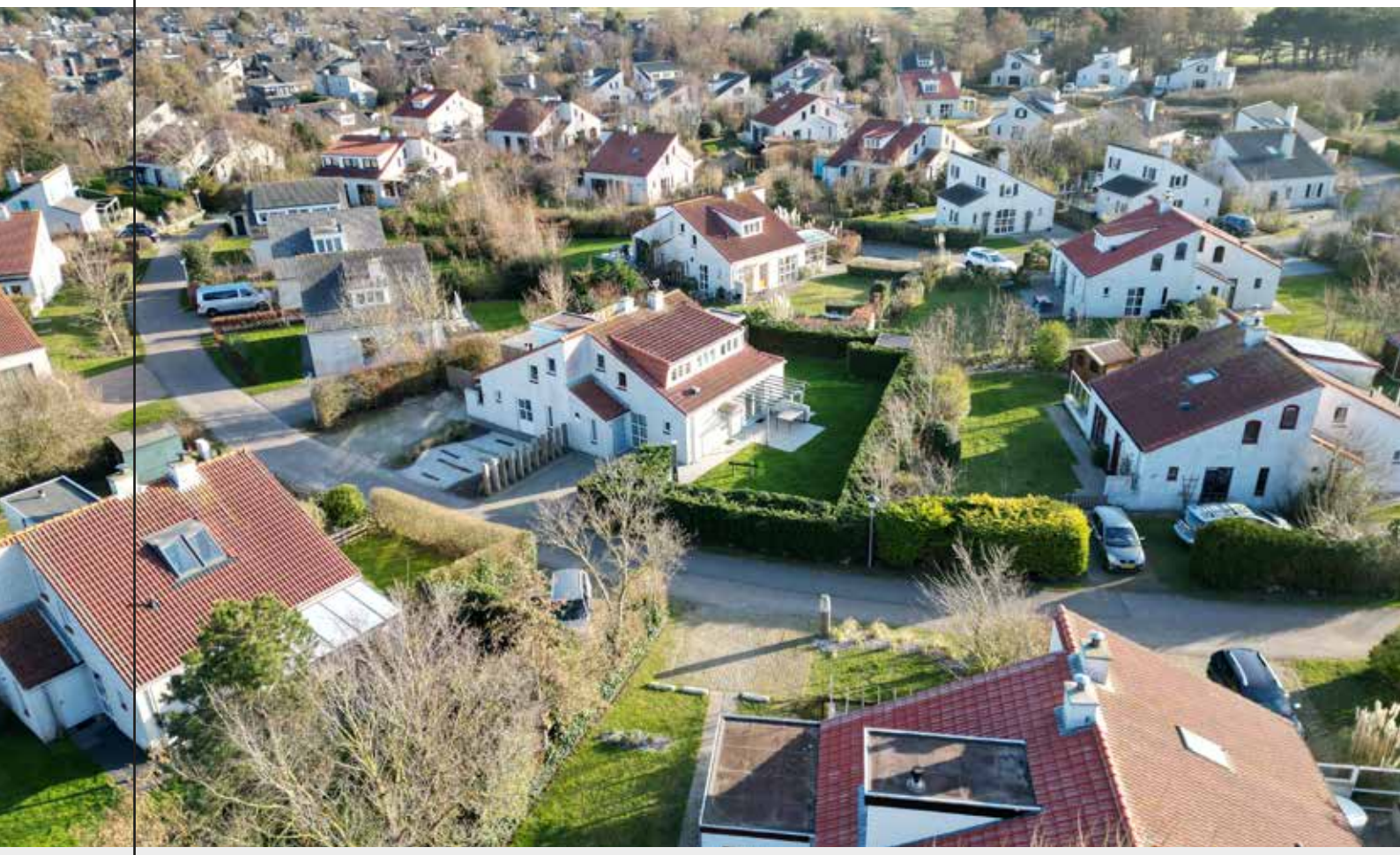
Personeelshuisvesting

Ook personeelshuisvesting krijgt een serieuze plek in het woonbeleid. Ondernemers, onderwijs, zorg en andere vitale sectoren hebben mensen nodig die op Texel wonen of tijdelijk kunnen verblijven. Dat mag niet leiden tot extra druk op reguliere woningen. Daarom maken we betere alternatieven mogelijk, zoals campusachtige oplossingen, tijdelijke woonvormen op logische plekken en het beter benutten van bestaande gebouwen. Vrijkomende agrarische bebouwing kan daarbij een rol spelen, bijvoorbeeld door gebouwen die hun functie verliezen om te vormen naar meerdere appartementen, als dat ruimtelijk en landschappelijk past.

Leegstandsverordening

Bestaande woonruimte moet worden benut. We kijken kritisch naar woningen die niet worden gebruikt waarvoor ze zijn bedoeld. Permanente woningen horen beschikbaar te zijn voor permanente bewoning. Leegstand, illegale toeristische verhuur en oneigenlijk gebruik is onacceptabel in een tijd waarin Texelaars moeilijk een huis kunnen vinden. Daarom werken we aan een leegstandsverordening. Daarmee brengen we langdurige leegstand beter in beeld en kunnen we eigenaren actief aanspreken op het gebruik van hun woning. Ook leegstaande bedrijfsruimtes nemen we hierin mee, zodat ruimte op Texel niet onnodig ongebruikt blijft.

Toeristische verhuur van woningen of delen van woningen mag alleen plaatsvinden waar dat volgens de regels is toegestaan. Daarmee beschermen we de woningvoorraad, de leefbaarheid in dorpen en het eerlijke speelveld voor ondernemers.

ECONOMIE

Een sterke en toekomstbestendige economie is essentieel voor de leefbaarheid. Werkgelegenheid, voorzieningen, bereikbaarheid en de kwaliteit van leven hangen direct samen met een gezond ondernemersklimaat, een goed functionerende haven, verantwoord toerisme en ruimte voor lokaal ondernemerschap. Dit staat onder druk door ruimtegebrek, regelgeving, veranderend toerisme en uiteenlopende belangen. Dat vraagt om duidelijke keuzes. Texel moet zich economisch kunnen ontwikkelen op een manier die past bij de schaal, identiteit en draagkracht van het eiland.

We kiezen voor kwaliteit boven massaliteit. Economische ontwikkeling die past bij het eiland. Er moet een goede balans zijn tussen economie, natuur, recreatie en leefbaarheid. We willen ruimte voor ondernemers, investeren in kwaliteit en voorzieningen, maar ook behoud van onze authenticiteit. Toerisme blijft een belangrijke motor, maar mag het karakter van Texel niet onder druk zetten. Ondernemers moeten kunnen investeren en vernieuwen, met minder onnodige regels en een gemeente die meedenkt en sneller handelt. We willen een duidelijke koers met bestuurlijke rust en heldere keuzes.

***Wat gaan inwoners merken*:**

- **De economie blijft sterk, met ruimte voor lokale ondernemers en werkgelegenheid.**
- **Het toerisme draagt bij aan een schoon, verzorgd en gastvrij eiland.**
- **De haven van Oudeschild wordt weer levendig en toekomstbestendig, met behoud van het authentieke karakter.**
- **Stranden zijn veilig, toegankelijk en goed uitgerust.**
- **Minder onnodige regels en een gemeente die sneller meedenkt en handelt.**
- **De kwaliteit van openbare ruimte, voorzieningen en bereikbaarheid verbetert.**
- **Economische groei past bij de schaal en identiteit van Texel.**

Ondernemen

Ondernemers krijgen de ruimte om te investeren, te groeien en te innoveren. We verminderen onnodige regels, versnellen procedures en zorgen voor een gemeente die beter en sneller meedenkt. Er komt een laagdrempelig ondernemersloket, waar ondernemers terecht kunnen met vragen en initiatieven. Dit moet bijdragen aan minder vertraging en meer duidelijkheid.

De lokale economie wordt gestimuleerd door Texelse ondernemers waar mogelijk te betrekken bij aanbestedingen en door werk zoveel mogelijk op het eiland te houden. We inventariseren waar uitbreiding van bedrijventerreinen nodig en mogelijk is, zodat bedrijven ook in de toekomst ruimte hebben om zich te ontwikkelen. Omdat het winkellandschap verandert, maken we een nieuwe retailvisie.

Jonge innovatieve ondernemers, ambachtsbedrijven en vakmensen willen we behouden voor Texel door hen ruimte te bieden. Daarmee versterken we niet alleen de economie, maar ook de leefbaarheid en toekomst van ons eiland.

ECONOMIE

Toerisme

Toeristen blijven welkom op Texel. Toerisme is een belangrijke motor van de economie en het voorzieningenniveau op het eiland. De opbrengsten uit de toeristenbelasting investeren we in een schoon, aantrekkelijk en goed onderhouden Texel, met sterke basisvoorzieningen voor inwoners én bezoekers. Daarbij zoeken we steeds de balans tussen levendigheid, draagvlak en drukte. Toerisme moet bijdragen aan de leefbaarheid en mag niet leiden tot een te grote druk op natuur, dorpen, infrastructuur en voorzieningen. We zetten in op bezoekers die passen bij de identiteit van Texel en die bijdragen aan een duurzaam en toekomstbestendig eiland.

We zijn terughoudend met het verder verhogen van de toeristenbelasting en beperken deze in principe tot een trendmatige stijging. Daarnaast verkennen we onder duidelijke voorwaarden de mogelijkheden voor het verplaatsen van recreatieve bedden wanneer dit bijdraagt aan kwaliteitsverbetering, betere spreiding en een evenwichtiger gebruik van de ruimte op het eiland. We investeren in een kwaliteitsslag door meer openbare toiletten te realiseren.

Strand

De stranden blijven toegankelijk, veilig en aantrekkelijk voor Texelaars en bezoekers. Strandveiligheid en voldoende strandbewaking zijn een basisvoorwaarde. We investeren in een kwaliteitsslag op het strand, zoals betere voorzieningen en goede bereikbaarheid. We bewaken de balans tussen ondernemerschap, recreatie, veiligheid en natuur. Daarbij is een leefbaar en aantrekkelijk strand belangrijk.

ECONOMIE

Landbouw

Landbouw, visserij en schapenhouderij horen bij Texel. Ze bepalen het landschap, dragen bij aan de economie en geven het eiland zijn karakter. Wij blijven inzetten op een gezonde balans tussen ondernemerschap, landbouw, natuur en leefbaarheid.

De landbouwsector staat onder druk. Regels stapelen zich op, kosten stijgen en de verzilting neemt toe. Tegelijk zien we juist veel Texelse ondernemers die willen vernieuwen en vooruit willen. Steeds meer bedrijven verbreden hun activiteiten met lokale verkoop, recreatie, educatie of natuurbeheer. Die ruimte moet er blijven. Daarbij vinden we het belangrijk dat jonge agrariërs en ondernemers toekomst blijven zien op het eiland.

Het open landschap van Texel is van grote waarde. Grasland, schapenhouderij en agrarisch natuurbeheer spelen daarin een belangrijke rol. Wij zetten in op het behouden van landbouwgrond en grasland en een goede samenwerking tussen boeren, natuurorganisaties en andere betrokken partijen. Landbouw en natuur hoeven elkaar op Texel niet in de weg te zitten. Juist samen zorgen zij voor het karakter van het eiland. Verzilting, droogte en snelle afvoer van regenwater zetten landbouw en natuur onder druk. Daarom staan we achter maatregelen die zoet water beter vasthouden en de bodemkwaliteit versterken. We houden aandacht voor regelgeving die in de praktijk werkt en willen ruimte houden voor Texels maatwerk.

Schapen zijn onlosmakelijk verbonden met Texel en zijn beeldbepalend voor het landschap. Maar de schapenhouderij verkeert in zwaar weer. We willen daarom samen met de sector kijken hoe innovatie, samenwerking en meerjarige ondersteuning beter kunnen worden georganiseerd, zodat de schapenhouderij ook in de toekomst blijft bestaan op Texel.

Texelse producten horen bij het eiland. Ze versterken de lokale economie en dragen bij aan de zelfredzaamheid van Texel. We zetten in op kortere ketens en lokaal voedsel. Daarom stimuleren we samenwerking tussen Texelse producenten, horeca, retail en inwoners, zodat meer producten van Texelse bodem ook daadwerkelijk op het eiland worden verkocht en gebruikt. Ongedierte is een probleem op het eiland. We kijken in samenwerking met de landbouw- en toeristische sector en terreinbeheerders naar methoden om overlast te beperken.

ECONOMIE

Haven

We hebben een havenbedrijf opgericht. Er wordt gewerkt aan een toekomstbestendige haven in Oudeschild. Economie, leefbaarheid en financieel gezonde exploitatie moeten hand in hand gaan. Het blijft ook een werkhaven, met plek voor de visserij, overslag, maritieme bedrijvigheid en andere havengebonden activiteiten. Daarnaast willen we betere benutting van de bestaande ruimte, verbetering van de bereikbaarheid en versterking van de overslagmogelijkheden.

Samen met ondernemers, gebruikers en andere betrokkenen willen we een sterke en aantrekkelijke haven creëren, die weer uitgroeit tot het bruisende maritieme hart van Texel. Dat kan door ondernemerschap, maritieme activiteiten, horeca en passende recreatie. Daarbij wordt ook gekeken naar een eerlijke bijdrage van gebruikers en pachters, zodat de haven stap voor stap financieel gezonder en praktisch goed werkbaar wordt. Er blijft ruimte voor passende initiatieven. We durven lastige keuzes te maken en leggen een duidelijke koers voor de lange termijn vast. De authenticiteit van Oudeschild blijft het uitgangspunt.

Visserij

Visserij hoort bij de geschiedenis van het eiland. Wij houden aandacht voor de positie van Texelse vissers en voor ruimte die zij nodig hebben om te kunnen ondernemen binnen de veranderende regelgeving. Lokale initiatieven van de sector en de lobby voor de visserij in Den Haag en in Brussel ondersteunen we.

RUIMTELIJKE ONTWIKKELING, RECREATIE EN NATUUR

Texel is uniek door de combinatie van dorpen, landbouw, natuur, landschap, recreatie en economie. Die functies kunnen niet los van elkaar worden gezien. Ruimtelijke ontwikkeling gaat hier niet alleen over bouwen of bestemmen, maar over hoe we de schaarse ruimte op Texel zorgvuldig gebruiken. De druk op die ruimte neemt toe. We hebben woningen nodig, ondernemers zoeken plek, landbouw moet toekomst houden en natuurdoelen zetten druk op toegankelijkheid en gebruik van gebieden. Tegelijk zijn juist het open landschap, de natuur en de bereikbaarheid daarvan van grote waarde voor het eiland. We werken aan een Texel waar ruimte zorgvuldig wordt gebruikt en waar wonen, landbouw, natuur, recreatie en economie elkaar versterken. Niet door alles overal mogelijk te maken, maar door duidelijke keuzes, **die passen bij het karakter van het eiland**.

Toegankelijke natuur

Natuur is geen museum. Mensen moeten de natuur kunnen blijven beleven. Wij willen daarom meer samenhang brengen in ruimtelijke keuzes. Wonen, landbouw, natuur, recreatie en economie gaan we in samenhang afwegen. Nieuwe ontwikkelingen moeten passen bij Texel en bijdragen aan de kwaliteit van het eiland. Daarbij vinden wij dat landbouwgrond niet mag worden opgeofferd voor nieuwe natuur. De landbouw hoort bij Texel en is belangrijk voor het landschap, de economie en de identiteit van het eiland. Natuurinclusieve landbouw kan helpen om natuur en agrarisch gebruik beter met elkaar te verbinden.

De toegankelijkheid van natuur blijft voor ons een belangrijk uitgangspunt. Bij kwetsbare broedgebieden of tijdelijke verstoring kunnen gerichte maatregelen nodig zijn, maar afsluiten moet een laatste redmiddel blijven. Eerst kijken we naar spreiding, betere routing, tijdelijke maatregelen, verlegging van paden en alternatieven buiten de meest kwetsbare gebieden. We willen dat de gemeente actiever positie kiest in het gesprek met terreinbeheerders, provincie, Rijkswaterstaat, natuurorganisaties, ondernemers en landbouw. Nadrukkelijker de regie nemen op het gebied van de toegankelijkheid van de natuur, maar ook op de gebieden buitendijks en om ons heen, vinden wij noodzakelijk. Niet alles ligt binnen de formele bevoegdheid van de gemeente. Maar Texel moet wel duidelijk aangeven wat belangrijk is: openbaarheid, recreatieve toegankelijkheid, bescherming van landbouwgrond en behoud van het Texelse landschap.

Bestaande bebouwing

Binnen bestaande bebouwing en op erven liggen mogelijkheden. Door gebouwen beter te benutten, functies te combineren en zorgvuldig te herbestemmen, kan ruimte worden gewonnen zonder het eiland onnodig verder te belasten. Daarbij blijven ruimtelijke kwaliteit, landschappelijke inpassing en het voorkomen van verrommeling belangrijke voorwaarden.

Oostkant ontdekken

Recreatieve voorzieningen kunnen beter over het eiland worden gespreid. Juist aan de oostkant van Texel liggen mogelijkheden voor kleinschalige, passende voorzieningen, die druk op andere plekken kunnen verminderen, waardoor de economie breder over het eiland wordt verdeeld.

MOBILITEIT EN BEREIKBAARHEID

Texel moet veilig en goed bereikbaar blijven. Onze gasten vertrouwen daarop, voor onze inwoners is het een essentiële behoefte. Daarom willen wij een integrale mobiliteitsvisie, gebaseerd op gebruikers- en bezoekersdata, waarin wegen, fietspaden, parkeren, openbaar vervoer, de veerverbinding en de bereikbaarheid van de overkant in samenhang wordt bekeken. Mobiliteit vraagt om samenwerking en regie. De gemeente hoeft niet alles zelf uit te voeren, maar moet wel zorgen voor richting.

Bereikbaarheid

Niet ieder probleem vraagt om een los project. We combineren waar mogelijk onderhoud, herinrichting en verbetering van de openbare ruimte. Zo voorkomen we dubbel werk, beperken we overlast en besteden we gemeenschapsgeld doelmatig. De bereikbaarheid van Texel begint niet pas bij de boot. Ook de routes naar en in Den Helder, de veerhavens en de verkeersafwikkeling aan beide kanten van het Marsdiep zijn bepalend. Bij de vernieuwing van de veerhavens, parkeeroplossingen en regionale bereikbaarheid moet het Texelse belang stevig worden ingebracht. Voor de hoofdwegen op het eiland willen we duidelijke en logische keuzes. Waar wegen zijn ingericht voor doorgaand verkeer en fietsers gebruik maken van vrij liggende fietspaden moet het uitgangspunt weer 80 kilometer per uur kunnen zijn. Dat geldt niet overal. Op plekken waar de inrichting, veiligheid of omgeving daarom vraagt blijft maatwerk nodig.

Fietsvoorzieningen

Fietsen hoort bij Texel en moet veilig en aantrekkelijk blijven. Daarom pakken we ontbrekende schakels in het fietsnetwerk aan. We willen nieuwe fietspaden langs de Zaandammerdijk, vanaf De Waal naar De Cocksdorp en de verbinding tussen de Redoute en Den Hoorn. Ook de veiligheid van wandelaars krijgt aandacht, zeker waar routes en verkeersstromen elkaar kruisen. Daarnaast zorgen we voor betere fietsparkeerplaatsen rond de dorpscentra, met duidelijke verwijzing en een slimmere inrichting. Gasten stimuleren we zo veel mogelijk de fiets te gebruiken.

Parkeren

Parkeren in de dorpen vraagt om duidelijke keuzes. Auto's blijven welkom op Texel, maar dorpscentra zijn niet bedoeld als zoekgebied voor parkeerplekken. Dat zorgt voor extra verkeersbewegingen, onrust en druk op de leefbaarheid. Daarom sturen we bezoekers eerder naar grotere parkeerplaatsen aan de randen van dorpen. Die plekken moeten beter worden benut, duidelijker aangegeven en logisch aansluiten op looproutes naar het centrum. Campers houden we uit de dorpscentra en verwijzen we naar plekken die daarvoor zijn bedoeld.

Openbaar vervoer

Het openbaar vervoer op Texel moet beter aansluiten bij de praktijk van het eiland. Door de nieuwe concessie komen er minder haltes. Dat vinden wij geen verbetering. De gemeente heeft hierin maar beperkte invloed en moet werken binnen de afspraken die er liggen. De Texelhopper kan een goed aanvullend systeem zijn, als het betrouwbaar, begrijpelijk en bruikbaar is. Alleen vaste lijnbussen is niet overal haalbaar, omdat daarvoor op sommige routes te weinig reizigers zijn. Wel is het een goede zaak dat de lijnbus naar De Cocksdorp terugkomt. Wij leggen geen gemeentelijk geld bij voor openbaar vervoer, maar blijven stevig lobbyen bij provincie en vervoerder voor het best mogelijke aanbod. Ook stimuleren we deelmobiliteit en ondersteunen we initiatieven in die richting.

ENERGIE EN DUURZAAMHEID

Texel staat op een kantelpunt. De grenzen van het elektriciteitsnet maken zichtbaar dat de huidige inrichting van het eiland - ruimtelijk, economisch en energetisch - tegen haar limieten aanloopt. Netcongestie vertraagt woningbouw en zet bedrijven en initiatieven in de wacht. Tegelijkertijd worden de gevolgen van klimaatverandering steeds zichtbaarder, zoals droogte, wateroverlast en druk op natuur en watervoorziening.

Deze opgaven raken landbouw, visserij, natuur, woningbouw, economie en leefbaarheid direct. De keuzes die we nu maken, bepalen hoe veerkrachtig, zelfstandig en leefbaar het eiland in de toekomst blijft. Daarbij willen we minder afhankelijk worden van externe systemen en besluiten, waar Texel zelf weinig invloed op heeft. Een toekomstbestendig eiland vraagt om meer zelfredzaamheid, flexibiliteit en samenhang in beleid. En om een energiesysteem dat veilig, betrouwbaar, toekomstbestendig, betaalbaar en flexibel is. Niet één oplossing staat centraal, maar een robuust systeem dat tegen een stootje kan. Dat vergt een stevige, zelfstandige en systemische aanpak.

Flexibele aanpak

De afgelopen periode zijn al goede stappen gezet. Duurzaamheid is steeds vaker een voorwaarde bij keuzes over energie, klimaat, landschap, economie en woningbouw. Tegelijkertijd blijft de toekomst onzeker door veranderende technologie, regelgeving en maatschappelijke voorkeuren. Daarnaast vraagt energie-armoede onze blijvende aandacht. Daarom kiezen we voor een aanpak met ruimte voor samenwerking, voortschrijdend inzicht en maatwerk, samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners.

We werken toe naar een klimaatbestendig, energiezeker en circulair Texel, met behoud van het unieke landschap en de identiteit van het eiland.

Dat betekent:

- **Een integraal systeem, waarin energie, water, bodem, natuur en economie in balans zijn.**
- **Een divers energiesysteem met elektriciteit, groen gas en opslag, zodat Texel niet afhankelijk is van één oplossing.**
- **Een circulaire economie, waarin grondstoffen lokaal zoveel mogelijk worden hergebruikt, we meer voedsel op eigen bodem produceren voor Texelse consumptie en verspilling wordt beperkt.**
- **Een klimaatadaptief eiland, dat beter bestand is tegen droogte, wateroverlast en verzilting.**
- **Een landschap dat leidend blijft, waarbij ontwikkelingen passen bij de Texelse schaal en identiteit.**

ENERGIE EN DUURZAAMHEID

We maken onderbouwde keuzes per gebied. Daardoor ontstaat ruimte voor ontwikkeling, die past bij Texel en duidelijkheid biedt aan inwoners en ondernemers.

Energie- en warmteprogramma

We kiezen voor een integrale en stapsgewijze aanpak, waarin energie, duurzaamheid, klimaatadaptatie, circulariteit, landbouw, natuur en economie met elkaar worden verbonden. We stellen een integraal energie- en warmteprogramma op, waarin per gebied wordt vastgelegd welke energievoorziening het best past. Daarbij kijken we naar de samenhang tussen elektriciteit, warmte, opslag en ruimtelijke ontwikkeling. We volgen daarbij het principe: eerst besparen en isoleren, vervolgens slim combineren met hybride oplossingen en daarna verder verduurzamen met passende technieken. Omdat Texel aan het einde van het netwerk ligt, bouwen we aan een robuust energiesysteem, zonder bestaande voorzieningen onnodig vroeg af te schrijven.

Concreet zetten we in op:

- **Lokale opwek en gebruik van energie, bijvoorbeeld op daken en bij bedrijvigheid.**
- **Opslag en slimme sturing van energie om pieken op te vangen en het net beter te benutten.**
- **Ontwikkeling en inpassing van groen gas en andere alternatieve energiedragers. Ook volgen we de ontwikkelingen rond onder meer getijdenenergie en SMR.**
- **Verstandige benutting van bestaande infrastructuur, geen voortijdige afschrijving.**
- **Het realiseren van een derde wadkabel.**

We verbinden de energietransitie met landbouw, visserij en natuurbeheer. Bijvoorbeeld door kringlopen te sluiten, duurzame verdienmodellen te stimuleren en landschappelijke kwaliteit als randvoorwaarde te nemen. Voor klimaatadaptatie faciliteren we een toekomstbestendig watersysteem, bodemkwaliteit en vergroening van dorpen en buitengebied. Circulariteit stimuleren we via hergebruik van materialen, lokale ketens en innovatieve bedrijvigheid die past bij Texel. Dit versterkt duurzaamheid én de economische weerbaarheid van het eiland.

We streven naar een duurzaam afvalbeleid met Texelse realiteitszin. De onlangs uitgevoerde chip-operatie van de huishoudelijke afvalcontainers levert ons cruciale data op over de werkelijke afvalstromen op het eiland. De uitkomsten daarvan koppelen we aan landelijke lessen en zo geven we richting aan het toekomstige recycleplan. We willen geen grootschalige energie-opwek die het landschap aantast, zoals windturbines hoger dan drie meter en grote zonne-akkers. Het Texelse landschap is geen restpost, maar een leidend principe.

Met een adaptief uitvoeringsprogramma blijven we monitoren, leren en bijsturen. Samen met inwoners, ondernemers en partners werken we aan een circulair, duurzaam, zelfstandig en leefbaar Texel.

SAMENLEVING EN SOCIALE BASIS

Een veerkrachtig en leefbaar Texel vraagt om een toekomstbestendig sociaal domein. Meer samenhang, minder versnippering, scherpe keuzes en stevige samenwerking zijn nodig. De gemeente neemt hierin de regie, samen met partners en inwoners. Zo bouwen we aan een sterk sociaal fundament, met ruimte voor preventie, ondersteuning waar nodig en een stevige rol voor onderwijs, sport en cultuur.

Zorg en welzijn

Het sociaal domein staat onder grote druk. De vraag naar zorg, ondersteuning en welzijn groeit sneller dan de beschikbare middelen en personele capaciteit. Problemen worden complexer en uitvoering wordt steeds lastiger te organiseren. De landelijke overheid legt taken vaker bij gemeenten neer, zonder passende middelen of uitvoeringscapaciteit. Tel daar vergrijzing, ontgroening en een krimpende arbeidsmarkt bij op. Hierdoor neemt de druk op de lokale samenleving verder toe. Personeelstekort bepaalt steeds vaker wat uitvoerbaar is, vooral in de ondersteuning van thuiswonende ouderen. Hierdoor staat de balans tussen formele zorg, mantelzorg en informele netwerken onder spanning.

Er is betere samenhang nodig tussen wonen, welzijn, zorg, preventie en de kracht van de samenleving. Nieuwe woonzorgvormen en een sterke sociale basis zijn nodig om de ondersteuning op het eiland houdbaar te houden. Het maatschappelijke veld is versnipperd, met overlap in taken, onduidelijke verantwoordelijkheden en beperkte samenhang. Dat maakt het systeem minder efficiënt en minder inzichtelijk voor inwoners. Dat willen we verbeteren. Ook op Texel leven inwoners met financiële zorgen. We willen armoede en schulden eerder signaleren, hulp toegankelijker maken en bestaande regelingen beter onder de aandacht brengen, zodat inwoners niet tussen wal en schip raken en kinderen volwaardig kunnen meedoen. De kracht van Texel ligt in de betrokkenheid van inwoners en korte lijnen. Maar die kracht heeft ook grenzen. De groeiende zorgvraag en beperkte capaciteit maken een andere manier van organiseren noodzakelijk. De opgave is om zorg en ondersteuning toekomstbestendig, betaalbaar en uitvoerbaar te houden. Dat vraagt om regie en focus, met meer preventie, betere samenwerking, slimmer organiseren en het versterken van wat inwoners en netwerken zelf kunnen doen.

- **We werken aan een sociaal domein dat beter past bij Texel, waarin ondersteuning, ontwikkeling en meedoen één geheel vormen. Inwoners doen zo veel mogelijk zelf en met elkaar en met ondersteuning dichtbij waar nodig.**
- **De samenwerking tussen zorg, welzijn, onderwijs en jeugdwerk wordt versterkt, met nadruk op vroegsignalering en duidelijke regie bij complexe casussen. Er moet ruimte zijn voor maatwerk waar standaardoplossingen niet passen. De gemeente zorgt voor regie en stuurt op samenhang. Samenwerking met partners wordt minder vrijblijvend en meer resultaatgericht, met meerjarige afspraken. Dit zorgt voor stabiliteit en duidelijkheid.**
- **We verminderen versnippering in het maatschappelijke veld door overlap weg te nemen, betere afstemming, samenwerking en waar nodig bundeling van functies. Organisatie kunnen zich zo richten op hun kerntaken.**
- **De sociale basis in dorpen wordt versterkt. Informele netwerken, mantelzorg en professionele hulp vullen elkaar beter aan. Daadwerkelijke impact op dorpen en inwoners staat centraal.**

SAMENLEVING EN SOCIALE BASIS

Onderwijs en jeugd

Voor jongeren hangt de leefbaarheid van Texel sterk samen met de kansen om zich te ontwikkelen, onderwijs te volgen en werk en woonruimte op het eiland te vinden. Door de eilandpositie zijn voorzieningen kwetsbaar en niet altijd beschikbaar. Tegelijk groeit de behoefte aan ondersteuning rond mentale gezondheid, weerbaarheid en moeilijke thuissituaties. Goede samenwerking tussen onderwijs, jeugdwerk, zorg en arbeidsmarkt is belangrijk om onze jongeren perspectief te bieden. Zo voorkomen we dat ze onnodig naar de overkant vertrekken. Zonder kansen voor jongeren komt de toekomst en leefbaarheid van Texel onder druk te staan.

- **We willen meer ontwikkelkansen op Texel door betere verbinding tussen onderwijs, praktijk en arbeidsmarkt. Doel is om uitval en uitstroom te beperken en jongeren perspectief te geven om op het eiland te blijven wonen, leren en werken.**
- **Onderwijs, jeugdwerk en ondersteuning werken nauwer samen, met nadruk op vroegsignalering, mentale gezondheid, talentontwikkeling en veilig opgroeien.**
- **De doorlopende leerlijn en de verbinding tussen leren, werken en wonen op Texel willen we versterken. Samenwerking tussen scholen, gemeente, ondernemers en regionale partners wordt structureel verankerd.**
- **We zetten in op praktijkgericht onderwijs, uitbreiding van MBO-opleidingen en de verkennen van HBO opleidingen, leerwerktrajecten en betere aansluiting op de arbeidsmarkt.**
- **Daarnaast maken we ons sterk voor kwalitatief goede schoolgebouwen en het behoud van de bestaande basisscholen in de dorpen.**

SAMENLEVING EN SOCIALE BASIS

Sport en cultuur

Sport en cultuur zijn een belangrijke basis voor gezondheid, leefbaarheid en sociale veerkracht. Het is essentieel voor de identiteit en het erfgoed van Texel. Het brengt inwoners samen. Verenigingen, evenementen en activiteiten staan onder druk door een tekort aan vrijwilligers en een kwetsbare organisatiebasis. Sport is op het eiland sterk verbonden met het buitenleven en het gebruik van de openbare ruimte. Daarbij zijn zwemvaardigheid en waterveiligheid van groot belang.

- **We zetten in op toegankelijke en laagdrempelige voorzieningen in de dorpen.**
- **Sport- en cultuurinitiatieven worden gestimuleerd en we verbinden deze sterker met preventie en welzijn.**
- **Daarnaast behouden en ondersteunen we de culturele identiteit van Texel door erfgoed en tradities te koesteren en door te geven, waarbij initiatieven passen bij de schaal en draagkracht van het eiland en bijdragen aan educatie, ontmoeting en leefbaarheid.**
- **We actualiseren het gemeentelijke sportbeleidsplan en (her)activeren Texel als sporteiland, met koppeling naar gezondheid, preventie en leefbaarheid.**
- **Verenigingen worden ondersteund bij professionalisering, samenwerking en ontwikkeling van toekomstbestendigheid, zodat ze vitaal blijven.**
- **We omarmen sportevenementen die passen bij de schaal en identiteit van Texel. Sport versterkt onze positie als sporteiland en draagt bij aan gezondheid, leefbaarheid en economie. Jaarrond sporten en bewegen op het strand en in de openbare ruimte wordt binnen wettelijke kaders gestimuleerd.**
- **Goed en veilig leren zwemmen blijft een prioriteit voor alle Texelse kinderen. Zwemvaardigheid en waterveiligheid maken daarom structureel onderdeel uit van beleid voor jeugd, sport en onderwijs.**

BESTUUR, ORGANISATIE EN COMMUNICATIE

Op Texel geloven we in een sterke lokale democratie. Dichtbij, begrijpelijk en zichtbaar in het dagelijks leven. Inwoners moeten zich gehoord voelen en invloed ervaren op besluiten die hen raken. Dat vraagt om een bestuur dat midden in de samenleving staat. Zichtbaar, aanspreekbaar en betrouwbaar. Vertrouwen ontstaat niet vanzelf. Daar werken we elke dag aan. De gemeente is er voor inwoners en ondernemers. Als dienstverlener, als verbinder en als partner. **De gemeente staat niet boven de samenleving, maar ernaast**. Goede initiatieven van inwoners en ondernemers krijgen ruimte en ondersteuning. Heldere communicatie, transparante keuzes en goede participatie vormen de basis.

We verkleinen de afstand tussen gemeente en samenleving door:

- **Dorpswethouders te introduceren, zodat elk dorp een vast en herkenbaar aanspreekpunt heeft.**
- **De samenwerking met dorpscommissies te versterken.**
- **Ambtenaren te stimuleren om betrokken en zichtbaar te zijn in de Texelse samenleving.**
- **Het wethoudersspreekuur voort te zetten en actief onder de aandacht te brengen.**
- **Eén ondernemersloket in te richten met een duidelijk aanspreekpunt.**
- **Het inwonersberaad te vervangen door een effectievere vorm van participatie bij grote projecten.**

Kennis inwoners

De kracht van Texel zit in de betrokkenheid en kennis van inwoners. Dat benutten we beter. Grote opgaven zoals vergrijzing, woningbouw, netcongestie, bereikbaarheid en het behoud van ons landschap pakken we samen aan. De gemeente kan dat niet alleen. We werken samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. We faciliteren, verbinden en maken duidelijke keuzes.

Dat betekent:

- **Inwoners en partners kunnen rekenen op een gemeente die meedenkt en verantwoordelijkheid neemt.**
- **We kijken scherp naar de omvang en inzet van de gemeentelijke organisatie.**
- **Nut en noodzaak van gemeentelijke adviescommissies wordt kritisch bekeken.**

Samen bouwen we aan een Texel, waar bestuur en samenleving elkaar versterken. Waar besluiten duidelijk zijn en worden gedragen.

FINANCIËN

Inwoners moeten kunnen rekenen op een gemeente die financieel stabiel is, verstandig omgaat met gemeenschapsgeld en transparant is over keuzes. De gemeente Texel staat er financieel voldoende gezond voor, maar de komende jaren neemt de druk en onzekerheid toe. We realiseren ons dat de financiële uitdagingen groot zijn. Zonder duidelijke keuzes ontstaat er op termijn een tekort en komt de kwaliteit van voorzieningen onder druk te staan.

Meer inzicht

Wij willen dat de gemeente Texel op de lange termijn financieel gezond blijft. De begroting moet structureel in balans zijn en ruimte houden om te investeren in voorzieningen en ontwikkelingen die belangrijk zijn voor onze inwoners. We blijven een gemeente met lage belastingtarieven; het leven is al duur genoeg. We starten met het creëren van inzicht in onze financiën. En ook waar wij elke euro aan uitgeven. Alleen door een volledig beeld kennen we onze financiële positie en kunnen we daadwerkelijk sturen op onze begroting.

Dat doen we door drie maatregelen:

- **We zetten stappen richting een zero-based begroting, waarbij we op onderdelen de begroting opnieuw opbouwen en alle uitgaven beoordelen op nut en noodzaak. Dit betekent dat we niet automatisch doorgaan met bestaande uitgaven, maar telkens de vraag stellen: draagt dit nog bij aan onze doelen? We maken scherpere keuzes in uitgaven. Op deze manier kunnen we prioriteren en sturen op wat we willen bereiken voor Texel.**
- **De omvang en inzet van de gemeentelijke organisatie wordt kritisch bekeken. We willen dat middelen zo efficiënt mogelijk worden ingezet.**
- **De meerjaren-onderhoudsplannen worden op orde gebracht. Alleen zo weten we welke toekomstige investeringen er de komende jaren nodig zijn. Nieuwe investeringen toetsen we vooraf streng op effect en meerwaarde voor Texel. Grote investeringen worden na uitvoering geëvalueerd.**

Pas wanneer een kritische blik op onze uitgaven onvoldoende oplevert, kijken we naar mogelijke aanpassingen van belastingen en tarieven. Daarbij zijn we terughoudend om de belastingen met meer dan het inflatiepercentage te verhogen. Eerst besparen op uitgaven en dan pas belasten is het uitgangspunt.

Wij kiezen voor een stabiele begrotingssystematiek op de langere termijn en rekenen daarvoor ook op het Rijk. We versterken onze inzet richting het Rijk, samen met de andere Waddeneilanden en de Noordkop.

VEILIGHEID, ASIEL EN WEERBAARHEID

Texelaars en bezoekers moeten kunnen rekenen op een veilig en weerbaar Texel. Een eiland waar criminaliteit geen ruimte krijgt, waar hulpdiensten hun werk kunnen doen en waar we voorbereid zijn op verstoringen en crisissituaties. Veiligheid gaat over meer dan openbare orde alleen. Het gaat ook over ondermijning, digitale veiligheid, jeugdveiligheid, zwemveiligheid en het functioneren van vitale voorzieningen.

Digitale veiligheid

Als eiland zijn we kwetsbaar bij langdurige stroomuitval, extreem weer, verstoring van de verbinding met de overkant of uitval van communicatie. Dan moeten belangrijke voorzieningen blijven werken. Denk aan zorg, hulpdiensten, communicatie, gemeentelijke dienstverlening en plekken waar inwoners terechtkunnen voor hulp of informatie. Digitale veiligheid hoort daar nadrukkelijk bij. Inwoners en ondernemers moeten kunnen vertrouwen op veilige en betrouwbare digitale dienstverlening. Ook bij cyberaanvallen, datalekken of ICT storingen moet de gemeente haar belangrijkste taken kunnen blijven uitvoeren.

Uitvoeringsprogramma weerbaarheid

Wij willen dat Texel stap voor stap weerbaarder wordt. Daarom maken we een uitvoeringsprogramma weerbaarheid. Daarin leggen we vast wat op Texel als eerste moet blijven werken als er iets gebeurt. Ook kijken we naar noodstroom en noodsteunpunten. Daarbij werken we samen met de Veiligheidsregio, hulpdiensten, maatschappelijke organisaties en omliggende gemeenten. De inzet van vrijwilligers bij brandweer en hulpdiensten is hierbij onmisbaar. Dat blijven we ondersteunen en waarderen.

Omdat Texel een eiland is, nemen we de verbinding met de overkant altijd mee in onze voorbereiding. We zorgen dat dit onderwerp ook bij regio, provincie en Rijk goed op de agenda blijft. Ondermijning vraagt blijvende aandacht. Criminele invloed mag geen ruimte krijgen in vergunningverlening, vastgoed, horeca, subsidies, zorginkoop of bouwactiviteiten. De Wet Bibob is hiervoor een belangrijk instrument. We passen Bibob gericht toe en kijken waar verbreding nodig is. Omdat dit specialistische kennis en capaciteit vraagt, zoeken we regionale samenwerking.

VEILIGHEID, ASIEL EN WEERBAARHEID

Consequente handhaving

Ook de dagelijkse leefomgeving moet veilig zijn. Daarom zetten we in op zichtbare en consequente handhaving bij overlast, die de leefbaarheid en verkeersveiligheid raakt. Dat gaat onder meer om wildkamperen, gevaarlijk parkeren bij natuurgebieden en vogelkijkplekken, camperoverlast in dorpen en illegale toeristische verhuur. Campers horen op plekken die daarvoor zijn bedoeld en niet in dorpscentra. Ook controleren we strenger op illegale toeristische verhuur van woningen of delen van woningen, zodat woonruimte niet ongemerkt aan de woningmarkt wordt onttrokken en toeristisch gebruik alleen plaatsvindt waar dat volgens de regels mag.

Veiligheid jeugd

De veiligheid van jongeren vraagt structurele aandacht. Sociale media, online pesten, drugsgebruik en groepsdruk raken jongeren direct. Preventie mag daarom niet afhankelijk zijn van losse projecten. We werken samen met scholen, ouders, jongerenwerk, sportverenigingen, horeca en hulpverleners. Op een eiland zijn zwemvaardigheid en zwemveiligheid van groot belang. Kinderen moeten het hele jaar door de mogelijkheid hebben om hun zwemdiploma te halen. Kunnen zwemmen in een zwembad betekent niet automatisch dat iemand veilig is in zee en buitenwater. Door muien, stroming en veranderende omstandigheden is de zee niet altijd voorspelbaar. Daarom blijven we inzetten op voorlichting, bewustwording en goede strandbewaking.

Asielopvang

Voor asielopvang sluit Texel aan bij de wettelijke verantwoordelijkheid die gemeenten hierin hebben. Daarbij zetten we in op bestendiging van de afspraken die hierover in de regio zijn gemaakt. Voor statushouders geldt dat goede spreiding, begeleiding en integratie nodig zijn. Dat helpt om draagvlak te behouden en overlast te voorkomen. Daarbij hoort ook aandacht voor Nederlandse gebruiken en deelname aan de samenleving.

REGIONALE SAMENWERKING

De gemeente Texel staat voor opgaven die we niet alleen kunnen oplossen. Voor verschillende wettelijke taken en regionale vraagstukken is samenwerking met andere gemeenten noodzakelijk. Daardoor vergroten we onze bestuurskracht, bundelen we kennis en versterken we onze positie richting provincie en Rijk.

Voor Texel is samenwerking een middel en geen doel op zich. We werken samen waar dat voordeel oplevert, terwijl we onze eigen identiteit, autonomie en bestuurlijke regie behouden. We willen dat Texel de zeggenschap houdt over lokale keuzes. Samenwerking moet bijdragen aan het behoud van onze bestuurskracht en zelfstandigheid.

Waddenregio

Binnen de Waddenregio loopt de samenwerking goed. Gemeenten trekken samen op, delen kennis en voeren een gezamenlijke lobby. Dit levert concrete resultaten op voor de eilanden. Voor inwoners betekent dit dat belangrijke voorzieningen, bereikbaarheid en economische ontwikkeling beter worden ondersteund. Met de Waddeneilanden zetten we de bestaande samenwerking voort. Bestuurlijke en ambtelijke afstemming blijft regelmatig plaatsvinden en de krachtige lobby richting het Rijk wordt actief voortgezet.

Noordkop

In de Noordkop is de samenwerking nog in ontwikkeling. Verschillen in werkwijze en een groot aantal overlegstructuren maken samenwerking soms minder effectief. Dit leidt tot extra bestuurlijke druk en minder overzicht. Maar deze samenwerking is onmisbaar, bijvoorbeeld voor taken in het sociaal domein en regionale ontwikkeling. Wij willen de samenwerking in de Noordkop beter structureren, zodat er duidelijke bestuurlijke en ambtelijke sturingslijnen ontstaan en de hoeveelheid overleg afneemt. Voor inwoners moet duidelijk zijn dat deze samenwerking leidt tot betere uitvoering van taken en sterkere voorzieningen. Voor meer effectiviteit investeren we in gezamenlijke ambtelijke capaciteit. Gemeenten delen specialistische kennis, werken samen bij de inkoop van expertise en maken gebruik van regionale netwerken van specialisten.

We maken duidelijke afspraken over deelname aan regionale samenwerkingen en leggen deze periodiek vast in een regionale samenwerkingsagenda. Daarbij zorgen we voor een eerlijke verdeling van kosten en personele inzet tussen de deelnemende gemeenten. Op deze manier blijft Texel een sterke en zelfstandige gemeente, die regionaal samenwerkt waar dat nodig is en lokaal de regie houdt waar dat kan.

